

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Opgaaft betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen.

Levensruimte en ruimteordening bij Karl Haushofer en Carl Schmitt

In de periodes van expansie in het leven der groote volkeren worden niet alleen de wapenen maar ook de begrippen in dienst van deze expansie gesteld. Deze begrippen betreffen eenerzijds wereldbeschouwingen, zooals de bekende : gelijkheid, vrijheid, broederlijkheid der Fransche Revolutie, en de anti-bolchewistische leuzen van het Deutsche nationaal-socialisme. Anderzijds behooren tot het arsenaal van een politieke revolutie een reeks begrippen die de ruimtelijke expansie moeten verrechtvaardigen. De Fransche Revolutie heeft bijvoorbeeld de verovering van de gebieden op den linker Rijnsoever met het begrip « natuurlijke grenzen » gemotiveerd.

Twee begrippen, waarmede het huidige Duitschland werkt, n.l. deze van « levensruimte » en « ruimteordening », willen we aan de hand van hunne uitvinders, den geopolitiker Karl Haushofer en den jurist Carl Schmitt, nader onderzoeken.

* * *

Tot in dit jaar heeft het nationaal-socialisme in zijn buitenlandse politiek en in zijn volkenrecht niet van het begrip « levensruimte », maar van het « volksche » principieel gebruik gemaakt. Krachtens dit principieel werd de vereeniging van alle menschen van Duitschen bloede in het Rijk gevorderd, en in groote lijnen ook verwezenlijkt. Velen waren er niet ver van af aan dit principieel van de primauteit van het volk boven den Staat een algemeen geldende waarde toe te kennen, en een ordening van Europa in nationale Staten,

waarbij staats- en volksgrenzen zouden samenvallen, voorop te stellen.

De schepping van het Protectoraat over Bohemen en Moravië, en meer nog de oplossing van het vraagstuk van Zuid-Tyrol, bewijst dat het volksche principieel in dezen vorm is overwonnen. De reactie op het theoretisch plan krijgt daarmede ook haar kans.

Deze reactie vindt haar beste vertegenwoordigers in de door den Münchener oud-generaal en professor Karl Haushofer geleide school van geopolitiekers. Deze theoretici onderzoeken in hun werken (1) naar het voorbeeld van Frederik Ratzel en Hans Kjellen de wisselwerking tusschen geographische gegevens en politieke machtsvorming. Zij stellen zich hierbij echter op het standpunt dat hun wetenschap — die daarmede haar zuiver wetenschappelijk karakter verliest — niet levensvreemd mag zijn, maar dienstbaar moet zijn aan de nationale politiek. Zoo is het door hen gevormde begrip van « levensruimte » een instrument in handen van deze politiek.

Een eigenlijke omschrijving van dit begrip zal men in de geopolitische literatuur tevergeefs zoeken. Men kan echter zeggen dat met het recht op levensruimte het recht bedoeld is van grootere, jongere, biologisch en politiek sterkere volkeren, zonder voldoende economische hulpmiddelen binnen het eigen staatsgebied, tot het beheerschen van groote, minder bewoonde ruimten. Hierbij wordt echter vooropgesteld, dat er een natuurlijk verband tusschen volk en ruimte

zou bestaan, waardoor een bepaald volk door geographisch-politieke factoren op een bepaalde ruimte zou zijn aangewezen. Ook beschouwingen van historischen en kultureelen aard worden hierbij aangevoerd; zoo wordt bijvoorbeeld het feit dat Midden- en Oost-Europa kultureel grootendeels door Duitschland werden ontsloten, dikwijls als argument voor hun behooren tot de Deutsche ruimte gebruikt.

Hoe zeer het geopolitisch onderzoeken ook op tal van historische en politieke gebeurtenissen nieuw licht heeft geworpen, toch kan aan zijn vaststellingen het karakter van wetmatigheid niet toegekend worden. De geographische factor bepaalt bijvoorbeeld zeer dikwijls de expansierichting van een volk (men denke aan de huidige expansie van Italië en Japan rond een binnenzee).

Maar anderzijds is het dikwijls moeilijk vast te stellen of men in een bepaald geval voor een « ruimte » in de geopolitische beteekenis van het woord staat, en is het nog moeilijker uit het bestaan van een dergelijke ruimte een bepaalde politieke ontwikkeling af te leiden. Zoo verschillen de geopolitici onderling over de Midden-Europeesche ruimte zoozeer van meening, dat zoowel de noodzakelijkheid als de onwenselijkheid van de aansluiting van Oostenrijk bij Duitschland met geopolitische gegevens werd bepleit.

Wat de « levenskracht » betreft, hiermede wordt meestal de biologische vitaliteit bedoeld, ook bij de Italiaansche en Japansche schrijvers over dit onderwerp (2).

Dat echter zoowel een groote bevolkingsdichtheid als een groote bevolkingstoename niet noodzakelijk expansie voor gevolg hebben, bewijst zoowel het feit dat Polen met zijn zeer groote bevolkingstoename, door hen die zich op de levensruimte beroepen, eerder als subject dan als drager van een expansie wordt beschouwd.

Ten slotte is de dynamiek en de jeugd van een volk, waarop men zich steunt, niet enkel biologisch, maar ook politiek bedoeld. Een verrechtvaardiging van de politieke expansie met alleen politiek dynamisme gaat natuurlijk niet op. Het voorbeeld van het Napoleontische Frankrijk wijst er trouwens op, dat een volk een tijdlang een politieke en militaire dynamiek ontwikkelen kan, die niet in verhouding staat met zijn werkelijke levenskrachten en deze levenskrachten uitgeput achterlaat.

Hiermede weze aangeduid hoe moeilijk dit begrip « levensruimte » demographisch kan begrensd worden; nog moeilijker zal men er maatstaven, een « demographisch recht », kunnen uit afleiden. Toch blijft het een kern van gegrondheid behouden en moet een internationale orde met de werkelijke levenskracht en met de verscheidenheid in kultureelen rang rekening houden, op gevaar af van na korten tijd door het dynamisme van de werkelijkheid te worden omvergeworpen.

* * *

Juist omwille van de vaagheid van het « recht op levensruimte » acht de bekende Berlijnsche staatsrechtprofessor Carl Schmitt het in zijn pas verschenen werk « Völkerrechtliche Grossraumordnung mit Interventionsverbot für Raumfremde Mächte » (3), onmogelijk dit recht als grondslag van een concreet principie tot ordening van groote ruimten te nemen, al kan het wel als een algemeene rechtvaardigingsgrond voor territoriale eischen aanvaard worden (4).

De in het kader van den Volkenbond afgesloten regionale pacten bevatten evenmin een dergelijk principie, daar ze wel op een bepaalde ruimte, maar niet op de ordening van deze ruimte, alleen op het behoud van het status quo ervan, betrekking hebben.

Het eenig voorbeeld, tot op heden van een volkenrechtelijk grootruimte-principie ziet Schmitt in de Monroe-doctrine. Deze doctrine is, zooals Schmitt het overtuigend aantoonst, niet enkel een politiek maxime, maar ook een volkenrechtelijk principie; alleen reeds het feit dat het Volkenbondsstatuut in artikel 21 aan het voorbehoud der Monroe-doctrine den voorrang boven haar eigen normen toekent, bewijst zulks (5).

Dit principie bevat zoowel het moderne element van een « planetarische grootruimte », n.l. Amerika, als een politiek idee gedragen door het tot politieke rijpheid gekomen Amerikaansche volk. Deze idee is het verzet tegen het monarchistisch-dynastisch legitimeitsprincipie van de machten der Heilige Alliantie, en de weerstand der Amerikaansche volken tegen alle inmenging van deze machten op hun vasteland.

Niet de doctrine zelf, maar de kern ervan kan als gedachte van een volkenrechtelijke grootruimteordering op andere ruimten en an-

dere historische omstandigheden overgedragen worden (6).

* * *

In tegenstelling met de Monroe-doctrine kan de « doctrine van de zekerheid der verkeerswegen van het Britsche wereldrijk » volgens Schmitt niet als een dergelijk ordeningsprincipe aanzien worden. In plaats van op een samenhangende ruimte, heeft deze doctrine op bezittingen en verkeerswegen, die over de heele wereld verspreid liggen, betrekking. Deze tegenstelling komt tot uiting in het woord van Mussolini, dat de Middellandsche Zee voor Engeland een der vele verkeerswegen, voor Italië echter een levensruimte is (rede te Milaan op 1 November 1936).

Universalistische principes als de « vrijheid der zee » van het Engelsche volkenrecht beteekenen in het politiek beslissend geval steeds een omschrijving van de specifiek Britsche Empirebelangen, en deze vrijheid wordt in geval van oorlog door de belangen der Engelsche oorlogvoering begrensd, zoodat ze bijvoorbeeld naar Engelsche opvatting het recht tot controle en beperking van den handel der neutralen meebrengt. Deze universalistische principes dekken in werkelijkheid het interesse aan het status quo van een wereldrijk (7).

Uit het gebrek aan geographische samenhang van het Engelsche wereldrijk volgt dat de aan dit wereldrijk aangepaste juridische denkwijze zich in de richting van universalistische bewijsvoeringen beweegt. Het belang van het onveranderd voortbestaan van het wereldrijk wordt met het belang van de menschheid kortweg gelijkgesteld.

* * *

De term « Rijk » duidt volgens Carl Schmitt het best de verbinding aan van grootruimte, volk en politieke gedachte, die zijn uitgangspunt is. Rijken zijn de leidende en dragende machten waarvan de politieke idee in een bepaalde grootruimte uitstraalt en die voor deze grootruimte de interventie van machten, die aan deze ruimten vreemd zijn, uitsluiten, zonder dat daarom iedere Staat of ieder volk binnen deze ruimte tot het « rijk » behoort (8).

Vanzelfsprekend heeft ieder « rijk » nog zijn eigen kenmerken. Zoo is de politieke idee van het Deutsche Rijk de eerbiediging van ieder volk als een door aard en oorsprong, bloed en bodem bepaalde levenswerkelijkheid (9). Zooals de Monroedoctrine een nieuwe politieke gedachte

tegen interventies van de reactionaire politiek in een bepaalde ruimte beschutte, zoo zal het Deutsche Rijk de Midden- en Oost-Europeesche ruimten tegen interventies van de op hun beurt reactionair geworden liberaal-democratische machten vrijwaren.

Het 18e en 19e eeuwse volkenrecht was een zuiver statenrecht. Dit volkenrecht kan zelfs rijken als het Britsche slechts als statenverbindingen zien, en de leidende grootmachten worden naast de kleinste Staten op dezelfde rangorde geplaatst. Van dit statenrecht heeft het zich ontwikkeld in een universalistisch wereldrecht, dat bijvoorbeeld in de Volkenbondsgedachte naar de stichting van een wereldstaat streeft. Hierbij wordt dikwijls de verandering van ons wereldbeeld tengevolge van de moderne technische ontwikkeling als argument gebruikt.

De Deutsche rijksopvatting beweegt zich tusschen staat en wereldstaat. Zij is een synthese die zoowel het volksbegrip als de ordeningselementen van den Staat bevat en anderzijds in overeenstemming met de huidige « planetarische » afmetingen van het ruimtebeeld op ordening van groote ruimten gericht is (10).

* * *

Het werk van Schmitt is door voorname zakelijkheid en critische scherpzinnigheid gekenmerkt. Deze critische scherpte treedt vooral aan den dag waar Schmitt het heeft over het liberaal universalistisch volkenrecht. Niemand weet als hij de werkelijke machtsmotieven, die zich in dit volkenrecht verschuilen, te ontdekken, en hij is tevens zakelijk genoeg om vast te stellen dat men hier niet eenvoudig van schijnheiligheid of « Cant » kan spreken, maar dat eenvoudig iedere volkenrechtelijke denkwijze met een bepaalde soort van politiek bestaan verbonden is (11). Schmitt zou zeker de laatste zijn om te ontkennen dat dit ook met zijn systeem het geval is. Bevat het Westersch volkenrecht vele elementen die in werkelijkheid de belangen van de West-Europeesche rijken aan het status quo dienen, zoo strekken Schmitts opvattingen er toe aan de door Deutschland nagestreefde overmacht in de Midden- en Oost-Europeesche ruimten juridischen vorm te geven. Een onderzoek van deze politiek, zooals bijvoorbeeld van de vraag of de werkelijke toestand der in de rijksruimte opgenomen minderheden aan de achting voor ieder volkswezen, die aan de rijksgedachte volgens Schmitt ten grondslag ligt,

beantwoordt, valt vanzelfsprekend buiten het bestek van dit artikel.

Een juridische beschouwing moge hier echter tot slot nog op haar plaats zijn. Hoezeer ook op de huidige Deutsche situatie gericht, toch streeft de opvatting van Schmitt naar een meer algemeene geldigheid voor dezen tijd. Hoe bewust dit gebeurt, bewijst de overigens zeer juiste opmerking, dat wanneer een groot volk de wijze van redeneeren en denken van andere volken, het vocabularium, de terminologie en de begrippen van zich uit bepaalt, dit een uitdrukking is van politieke macht. De rijksopvatting van Schmitt zal slechts aanvaard worden door de juristen die tot dezelfde soort van juridisch denken als hij behooren. Deze soort is volgens het, in een ander van zijn werken gemaakte onderscheid (13), het concrete ordeningsdenken waarbij het recht de zending heeft een in haar substantie gegeven politieke en maatschappelijke orde van juridische ordeningsvormen te voorzien.

* * *

Wie echter, zooals bijna alle West-Europeesche juristen, tot de scholen van het normatief juridisch denken behoort, zal de gedachte van Schmitt afwijzen op de overweging dat het volkenrecht, hoezeer het ook met de levende en concrete toestanden moet rekening houden, algemeen geldende rechtsregels en een absolute rechtsorde in zich moet bevatten.

Mr Lode CLAES.
advokaat, licentiaat in sociale
en politieke wetenschappen.

- (1) o. m. Karl Haushofer «Grenze in ihrer Geographischen und Politischen Bedeutung» Berlijn 1927.
Haushofer en anderen : «Macht und Erde», Berlijn 1936.
Haushofer, Obst, Lauterbach & Maull : «Baustein zur Geopolitik», Berlijn 1928.
- (2) Luigi Valli : «Das Recht der Völker auf Land», Duitse vertaling Hamburg 1934.
- (3) Berlijn-Weenen, 1939.
- (4) loc. cit. p. 16.
- (5) » » 30.
- (6) » » 35.
- (7) » » 52.
- (8) » » 69.
- (9) » » 88.
- (10) » » 87.
- (11) » » 53.
- (12) » » 53.
- (13) Über die Drie Arten des Rechtswissenschaftlichen Denkens, Hamburg 1934.

Kroniek van het Nederlandsche Rechtsleven

Juli-September 1939

De overheerschende gebeurtenis van het afgelopen kwartaal is natuurlijk ook voor het Nederlandsche gemeenschapsleven, ook dan wanneer men het enkel uit den juridischen gezichtshoek beziet, het uitbreken van een nieuwen wereldoorlog.

Het is een lange reeks van wetgevende maatregelen, waarvan hier slechts de voornaamste kort kunnen worden vermeld, die met deze ramp samenhangen, zij het ook aldus dat juist die voornaamste reeds bij het ernstige gevaar van oorlog zijn getroffen en dus gereed lagen om in werking te treden, toen het gevaar werkelijkheid werd.

Het gaat hier om een reeks van zeven wetten, alle van den 24sten Juni 1939. De eerste is de Wet medewerking verdedigingsvoorbereiding 1939 (Staatsblad N° 630). De medewerking, welke krachtens deze wet kan worden gevorderd, betreft het economisch leven en kan vooral bestaan in het verstrekken van inlichtingen, het aanhouden van voorraden en het voorbereiden van verplaatsing van bedrijven. De Algemeene Vorderingswet 1939 (Stbl. 631) opent een zeer ruime mogelijkheid tot opvordering van goederen. De Bodemproductiewet 1939 (Stbl. 632) dient om de mogelijkheid in het leven te roepen, dat de overheid het verbouwen van bepaalde producten beveelt. De namen van de Distributiewet 1939 (Stbl. 633) en van de Prijsopdrivings- en hamsterwet 1939 (Stbl. 634) spreken voor zichzelf. De Zeeschepenvorderingswet 1939 (Stbl. 635)

dient om het in bezit nemen van schepen door de overheid mogelijk te maken (1). De Wet behoud scheepsruimte 1939 (Stbl. 636) heeft ten doel om voor vervreemding van schepen naar het buitenland en zoo noodig zelfs reizen van schepen naar het buitenland een verbod van overheidswege mogelijk te maken. De Zee- en Luchtvaartverzekeringswet 1939 (Stbl. 637) tenslotte machtigt den minister van economische zaken tot het herverzekereren van zee- en luchtvaartuigen, zulks in verband met de onoverzienbare toeneming der risico's, die de oorlog voor deze vaartuigen medebrengt.

Door de afkondiging van den staat van oorlog is thans naast deze wetten nog in werking de Wet Staat van Oorlog en Beleg van 23 Mei 1899 (Stbl. 128), die naast de twee eerstgenoemde wetten niet zoo groote practische beteekenis meer heeft als voordien, maar toch nog van belang is als grondslag van de bevoegdheden, die de militaire autoriteiten voor de vervulling van hun taak behoeven.

Op den duur waarschijnlijk toch wenschelijk geacht, maar door de gebeurtenissen zeker wel bespoedigd is het reeds door de Tweede Kamer aangenomen ontwerp houdende nadere voorzieningen betreffende de militaire justitie (Bijlagen Ned. Juristenblad 214) waardoor uitbreiding van het aantal gewone krijgswetten van één tot drie mogelijk wordt gemaakt, de mogelijkheid wordt geschapen om tot de instelling van krijgswetten te velde geheel

naar de behoeften van het oogenblik te besluiten en de processuele waarborgen bij deze laatste krijgsraden worden versterkt.

Voor Belgische lezers allicht in het bijzonder interessant is het ontbreken hier te lande van sommige regelingen, die in België noodig zijn geoordeeld, zoo van een schorsing van processuele termijnen ten behoeve van gemobiliseerden, van een verlenging der mandaten van sommige autoriteiten en lichamen en van een regeling betreffende de arbeidsovereenkomsten van gemobiliseerden.

Aan belangrijke rechtspraak — of liever gezegd aan de publicatie daarvan — heeft het in de ditmaal besproken periode niet ontbroken (2). Daar is in de eerste plaats het arrest van 26 Januari 1939 (N° 700 der jurisprudentie-uitgaven, met noot van Scholten). De eischeres in deze zaak had de vordering ingesteld tot ontkenning der wettigheid van een kind dat uit de echtgenoot van haar broer was geboren, terwijl die broer zelf sedert lang in Amerika vertoefde. De broer was intusschen tijdens een zeereis spoorloos verdwenen en de zuster stelde om te staven, dat de vordering haar toekwam, dat hij was overleden. De neef, tegen wien de vordering was gericht beriep zich erop dat dit overlijden niet vaststond, waarop de eischeres aanbood door getuigen het bewijs ervan te leveren, hetgeen haar werd toegestaan. Van deze bewijstoelating kwam de neef in cassatie zich daarbij beroepende op zekere bijzonderheden van de Nederlandsche regeling betreffende den burgerlijken stand, maar daarnaast ook op art. 523 B.W. betreffende de verklaring van vermoedelijk overlijden (eenigszins te vergelijken met de *déclaration d'absence* van het Fransche recht). De Hoge Raad verwierp beide grieven, de laatste met de overweging, dat al zouden zich de omstandigheden voordoen, waarvoor de procedure leidende tot de verklaring van vermoedelijk overlijden is voorzien, dit niet belet dat iemand tracht het bewijs van het overlijden te leveren.

Een zeer principieele kwestie van procesrecht behandelt het arrest N° 714 (met noot van Scholten). Zekere Demmendaal had een vordering op van Deventer gecedeerd aan Baart. Demmendaals erfgenenamen beweerden dat de cessie slechts een schijnhandeling geweest was en vorderen bij een dagvaarding: a) verklaring voor recht dat de vordering hun nog toekwam, b) afgifte van de grosse van de acte waarin de vordering was neergelegd door Baart aan hen en c) betaling der rente door van Deventer aan hen. De rechtbank wees deze vorderingen toe. Van Deventer, de gecedeerde, legde zich daar blijkbaar bij neer, maar Baart, de cessionaris, kwam in hooger beroep, daarbij echter alleen de erven Demmendaal dagvaardende. Het Hof verklaarde Baart niet ontvankelijk op grond dat hij niet ook van Deventer had gedagvaard. Hierdoor zou Baart hebben berust in de beslissing dat van Deventer aan de Demmendaals moest betalen en dus geen belang meer hebben bij het verkrijgen in appel van de daarmede strijdige beslissing, dat de vordering geldig aan haar was gecedeerd. Op het cassatieberoep van Baart vernietigde de Hoge Raad deze beslissing met de overweging, dat Baart van Deven-

ter in het hooger beroep niet alleen niet behoefde te betrekken, maar dit zelfs niet kon doen. De verhouding toch tusschen van Deventer en de erven Demmendaal, aldus de Hoge Raad, gaat Baart niet aan, evenmin als de uitspraak tusschen de Demmendaals en Baart rechtens van Deventer raakt, zoodat men ook niet kan zeggen dat Baart in die uitspraak heeft berust. Baart kon met haar appel niet anders dan een beslissing tusschen haar en de Demmendaals nastreven. Wel ontstaat — ook dit overwoog de Hoge Raad nog — aldus de kans op verschillende beantwoording van dezelfde vraag in de beslissingen tusschen de verschillende partijen, doch die kans is «inherent aan de beginselen van ons burgerlijk procesrecht: lijdelijkheid van den rechter en daaruit voortvloeiende invloed van de houding van partijen op den inhoud van het vonnis».

Een helaas maar al te actueele beslissing, waarvan men zich bij de bestaande groote werkloosheid slechts verwondert, dat zij niet eerder aan de orde is gekomen, geeft het arrest van 30 Juni 1939 (N° 818, met noot van Scholten). De vraag was hier, of een werkloze, die als zoodanig uitkeering ontvangt, nog behoeftig is en dus de daarvoor door de wet aangewezen verwanten om levensonderhoud kan aanspreken (door welk onderhoud dan de werklozenuitkeering natuurlijk geheel of gedeeltelijk zou worden vervangen). De Hoge Raad heeft met uiterst sobere motiveering bevestigend geantwoord. In de uitvoeriger conclusie van den procureur-generaal Berger die tot hetzelfde resultaat komt, speelt een belangrijke rol het argument, dat de werklozenregeling, die hier te lande nog grootendeels in ministerieele circulaire is neergelegd, uitdrukkelijk een recht op steun ontkent, hoezeer ook in feite alle gevallen naar vaste normen worden behandeld.

Tenslotte dient hier wegens zijn principieele betekenis nog een arrest in strafzaken vermeld te worden, namelijk dat van 31 Mei 1939 (N° 769, met noot van Pompe). Het daar berechte geval lag als volgt. Art. 220 der Gemeentewet geeft den burgemeester de bevoegdheid om in geval van stoornis der openbare orde of gevaar daarvoor «algemeene voorschriften van politie» voor de inwoners zijner gemeente uit te vaardigen. Een burgemeester nu, die wist, dat binnenkort een «propagandawagen» van een anti-militaristische organisatie zijn gemeente zou bezoeken en die daarvan ongeregelde vreesde, vaardigde het verbod uit om «in het openbaar, in welken vorm ook, eenige propaganda te voeren, die zich richt tegen de verdediging of tegen de weermacht van het Koninkrijk, of eenige afbeelding of geschrift hierop betrekking hebbende te verspreiden». De wagen kwam toch en de organisatoren werden wegens overtreding van het verbod vervolgd en in hooger beroep veroordeeld. Onder de middelen, waarmede zij in cassatie kwamen, was het belangrijkste het betoog, dat het verbod van den burgemeester onverbindend zou zijn geweest wegens strijd met art. 7 der Grondwet, dat luidt: «Niemand heeft voorafgaand verlof noodig, om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet». Anders dan velen op grond van

zijn vroegere rechtspraak verwacht zullen hebben, verwierp de Hoge Raad met de andere middelen ook het genoemde, daarbij onder meer beslissende, dat een wet, krachtens welke de verdachten ter verantwoording werden geroepen, hier inderdaad aanwezig was, namelijk in des burgemeesters voorschift. In de nummers 31 en 33 van den loopenden jaargang van het Nederlandsch Juristenblad is het arrest op deze overweging scherp aangevallen door den Amsterdamschen hoogleraar in het staatsrecht, Mr. G. van den Bergh, die betoogt, dat tot dusver algemeen werd aangenomen, dat het woord

« wet » in art. 7 der Grondwet, zooals overal elders waar deze voor beperking van een grondrecht naar de wet verwijst, de beteekenis heeft van wet in formeelen zin, de wetgevende handeling dus van Koning en Staten-Generaal te zamen.

G. E. LANGEMEIJER.

1) Een ontwerp (Bijlagen Ned. Juristenblad Nr 211) dient om het Wetboek van Koophandel aan deze wet aan te passen.

2) Ik maak van deze gelegenheid gebruik om een leemte in mijn vorige kroniek aan te vullen. Het daar in kolom 38 genoemde arrest van 1 December 1938, is in de jurisprudentie-uitgaven opgenomen onder Nr 459.

RECHTSPRAAK

40

KRIJGSHOF VAN BELGIE

12 Mei 1938.

Voorzitter : M. Van de Kelder.

Op. Min. : Substituut De Jaer.

Pleiters : Mrs Dutry en Van der Straten.

MILITAIRE STRAFRECHTSPLEGING. — ZAAK REGELMATIG AAN EEN KRIJGSRAAD ONDERWORPEN. — BEVOEGDHEID BLIJFT BESTAAN.

Niettegenstaande het verlopen van den maandelijkschen zittingstijd, blijft de Krijgsraad bevoegd om uitspraak te doen over de vervolgingen die hem regelmatig onderworpen werden.

de Vreese.

Over de beweerde nietigheid van het vonnis a quo ;

Overwegende dat een rechtscollege, dat regelmatig samengesteld is, en voor hetwelk een geding, binnen den wettelijke tijd aanhangig gemaakt is geweest, de plicht heeft er over te vonnissen en dat het zijn besluit mag vellen na het verlopen van de tijdspanne die noodig is om te beraadslagen en zich eene overtuiging te vormen ;

Dat aan dit beginsel, voor den Krijgsraad, geen afbreuk wordt gemaakt, en dat de bepalingen van artikel 37 der wet van 15 Juni 1899 en van artikel 3 der wet van 29 Januari 1899 hieraan geen uitzondering uitmaken, maar veeleer er de toepassing van zijn ;

Dat, zoodus de Krijgsraad beider Vlaanderen, voor de maand Februari 1938 samengesteld, bevoegdheid bezat om in Maart 1938 uitspraak te doen.

(het overige, zonder belang).

NOTA : Daar hem, op de terechtzitting van 25 Febr. 1938, een zaak van verkeersongeval onderworpen was geworden, had de Krijgsraad beider Vlaanderen de uitspraak van het vonnis naar de terechtzitting van 4 Maart verwezen.

Voor het Militaire Gerechtshof werd de nietigheid van deze laatste beslissing ingeroepen door de burgerlijke partij die zich op artikel 47 van het Wetboek van Krijgsstrafvordering steunde. Krachtens vermeld artikel, zijn de militaire leden van den Krijgsraad voor een zittingstijd van 1 maand aangewezen. En de burgerlijke partij

beweerde dat, deze tijdspanne voorbij zijnde, de Krijgsraad zonder bevoegdheid was om zijn vonnis te vellen.

Deze stelling is te volstrekt : Na het verstrijken van de maand, zijn de militaire leden zonder rechtsmacht om van nieuwe vervolgingen kennis te nemen ; dat spreekt van zelf ; maar het is evenwel klaarblijkelijk dat « nonob- » stant l'expiration du délai d'un mois, les membres de » la cour qui auront pris part à l'examen d'un affaire, » continueront d'y siéger jusqu'à pronociation de l'ar- » rêt. »

Deze tekst — die deze is van artikel 3 der wet van 29 Januari 1849 — spreekt alleen van het Militaire Hof ; maar hij vermeldt een algemeen beginsel, 't is te zeggen dat elke rechtbank, aan dewelke een vordering onderworpen is, hare rechtsmacht moet uittputten. B. D.

41

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer. — 10 Juni 1939.

Voorzitter : M. Babut du Marès.

Raadsheeren : MM. Lacroix en Van Laethem.

Op. Min. : M. Van den Eynde de Rivieren.

Pleiters : Mrs Vroman en Stoffels.

ONEERLIJKE MEDEDINGING. — BENAMING. — BEVOEGDHEID VAN DEN VOORZITTER DER RECHTBANK.

De neerlegging van een benaming die op geen voortbrengsel van nijverheid of handelsvoorwerp voorkomt, valt niet onder toepassing der wet van 1 April 1879 op de handels- en fabrieksmerken.

De voorzitter der rechtbank is bevoegd om ingevolge het K. B. van 23 December 1934 na te gaan of zekere handelingen (misbruik van benaming) strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in zake handel en nijverheid.

Het staat eeneider vrij aan het publiek de bijzonderheden en voordeelen van zijn onderneming kenbaar te maken door een benaming die daartoe onmisbaar is; zulks is het geval met het woord « colli » om de eigenaardigheden van een vervoer en besteldienst van kleine pakken en koopwaren aan te duiden; deze benaming kan geen verwarring stichten met « taxi-colli ».

Gevers t/ Overdulve.

Gelet op de stukken en onder meer de beslissing in dato 25 November 1937 van den Heer Voorzitter der rechtbank van koophandel, zetelende te Ant-

werpen en waartegen beroep tijdig en regelmatig ingeslagen werd;

I. Over de bevoegdheid :

Aangezien beroepene thans nog opwerpt dat de eerste rechter niet bevoegd was om van het geding kennis te nemen, daar de vraag steunt op de bepalingen der wet van 1sten April 1879 over de fabrieks- of handelsmerken;

Aangezien het enkel lezen der dagvaarding van 28 October 1937 voldoet om de onjuistheid van deze bewering allerduidelijkst voor oogen te leggen (zie namelijk de volgende bewoordingen : aangezien gedaagde (beroepene) tusschen zijn bedrijf en dat van verzoeker (beroeper) verwarring sticht);

Dat ditzelfde exploit aantoont dat beroeper de aangeklaagde handelwijze van beroepene voorstelt als daden van oneerlijke mededinging en, dienvolgens, het geding aanhangig maakt bij den rechter die door het K. B. van 23 December 1934 aangesteld is om dusdanige feiten te beoordeelen;

Dat de omstandigheid dat appellant de benaming onder dewelke hij zijn bedrijf uitbaat (Taxicoli) over enkele jaren behoorlijk neergelegd heeft hem geenszins het recht ontnemt zich op het K. B. van 23 December 1934 te beroepen (zie Fredericq. La concurrence déloyale n° 38);

dat overigens het hier omschreven geval niets gemeens heeft met de namaking eener fabrieks- of handelsmerk welke de wetgever van 1 April 1879 betuigt, vermits er hier slechts spraak is van eene benaming die op geen voortbrengsel van nijverheid of handelsvoorwerp voorkomt (art. 1 van die wet);

Aangezien uit deze beschouwingen ongetwijfeld volgt dat de eerste rechter bevoegd was om na te gaan of de aan beroepene ten laste gelegde handelingen strijdig zijn met de eerlijke gebruiken in zake handel en nijverheid (zie Verbreking 16 Maart 1939 B. J. 208);

II. Ten gronde :

Aangezien de voorgebrachte stukken en de onderhandelingen die de dagvaarding voorafgingen bewijzen dat gedaagde in beroep vroeger zijn uitbating aanduidde onder de benaming «Otax» en dat hij er later het woord «Coli» bijvoegde;

Dat appellant deze aanvulling afkeurt, daar zij, volgens hem, van aard zou zijn om werkelijk verwarring te weeg te brengen met de benaming «Taxicoli» die hij zelf bezigt en op 22 Maart 1932 neerlegde;

Aangezien het ongetwijfeld aan beroepene moet vrij staan aan het publiek de bijzonderheden en voordeelen van zijn onderneming kenbaar te maken, hetgeen gewis het gebruik van het woord «coli» veronderstelt en zelfs onmisbaar maakt, hetzij bij het opmaken van aankondigingen en strooibriefjes, hetzij bij het opstellen der benaming onder dewelke de firma moet voorkomen;

Dat aan den anderen kant beroeper toch niet kan beweren dat hij alleen en uitsluitend zich van het gewone woord «coli» mag bedienen om de eigenaardigheden van een vervoer- en besteldienst van kleine pakken en koopwaren aan te kondigen;

dat te recht de beslissing a quo aanstipt dat de aanduiding «Otax» en deze is ontegensprekelijk aan beroepene eigen, op voldoende wijze het onderscheid tusschen de benamingen waarvan hier spraak doet uitschijnen;

dat deze zelfde opmerkingen gelden wat de reclamekaarten betreft die door beroeper insgelijks afgekeurd worden;

Om deze redenen, het Hof,

zegt het beroep ongegrond, derhalve bekrachtigt de beslissing van den eersten rechter, verwijst beroeper in al de kosten van beroep.

42

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

1e Kamer. — 12 Januari 1939.

Voorzitter : M. Van Ginderachter.

Pleiters : Mrs De Pesseroey en Herbert.

I. HUWELIJKSGOEDERENRECHT. — GEMEENSCHAP. — SCHULDEN.

II. en III. AANSPRAKELIJKHEID (art. 1384). — ONEIGENLIJK MISDRIJF DER VROUW.

I. *Gedurende de gemeenschap is de man zoo niet solidair minstens in solidum, met de vrouw gehouden voor dezer schulden die gemeen geworden zijn.*

II. *Noch de regelen die de gemeenschap beheeren noch de bepalingen van art. 1384, stellen den man burgerlijk verantwoordelijk voor het feit — zijnde een oneigenlijk misdrijf van zijne vrouw.*

III. *Het artikel 6 der wet van 1 Augustus 1899 wijkt van deze principieën niet af wanneer het oneigenlijk misdrijf terzelfder tijd eene inbreuk uitmaakt op de politie van het verkeer.*

Goossens t/ Gillen.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;

Gezien de stukken;

Overwegende dat het beroep regelmatig is in den vorm en tijdig werd ingesteld, De Rechtbank ontvangt het en er over beslissende;

Overwegende dat de eisch strekt tot de solidaire veroordeeling der echtgenooten Goossens-Pensaert tot betaling der som van 3000 fr. wegens vergoeding der schadelijke gevolgen van het feit van Elisabeth Pensaert, echtgenote Goossens, die, per rijwiel rijdende, in botsing is gekomen met het motorrijwiel bestuurd door geintimeerde;

Overwegende dat spruit uit artikel 1419 B.W., dat, gedurende de gemeenschap, de man zooniet «solidair», minstens «in solidum» met de vrouw gehouden is voor dezer schulden die gemeen geworden zijn; dat die bepaling immers aan de schuldeischers toelaat betaling van zulkdanige schulden te vervolgen zoowel op al de goederen van de gemeenschap als op die van den man of van de vrouw, zoodat de verplichting de algemeenheid der schuld te betalen op elkeen der echtgenooten weegt;

Overwegende dat art. 1409/2 en 1426 B.W. een grondregel huldigen, te weten, dat de gemeenschap door de handelingen der vrouw niet verbonden is;

dat op dezen regel slechts uitzondering bestaat voor de handelingen met de toestemming van den man verricht; dat, zoo de vrouw de goederen der gemeenschap niet kan verbinden door rechtmatige handelingen, zij het ook, a fortiori, niet kan doen door haar oneigenlijke misdrijven, principieel waarvan art. 1424 B.W. eene toepassing bevat; dat hieruit voortvloeit dat de man in zijne hoedanigheid van hoofd der gemeenschap niet gehouden is voor de schade op die wijze door zijne echtgenootte veroorzaakt;

Overwegende dat de man ook niet verantwoordelijk kan gesteld worden op voet van art. 1384 B.W., dat, op beperkende wijze, de personen aanduidt die voor een andermans feit verantwoordelijk zijn en geen melding maakt van den man; dat, bovendien, deze laatste tegenover zijne vrouw niet in het rechtsverband staat van den aansteller tegenover een aangestelde;

Overwegende dat art. 6 der wet van 1 Oogst 1899 zich erbij beperkt de burgerlijke verantwoordelijkheid van de personen, aangeduid in art. 1384 B.W., alsook van den man, uit te strekken tot de boeten opgelopen in zake politie van het verkeer; dat de bewoording alsook het strafrechterlijk karakter van bewust artikel de opinie moet doen verwerpen van degenen die uit de voorbereidende werkzaamheden willen afleiden dat de wet ook den man verantwoordelijk stelt voor de schade door de misdrijven zijner vrouw veroorzaakt (Zie: Bulletin Assurances - 1932, n° 44, bl. 2); dat, immers, een aanvullende uitleg van den besproken tekst, vooruitgezet in den loop der voorbereidende werkzaamheden, op een min of meer zekere en gebiedende wijze, niet van aard is eene afwijking te huldigen van de regelen die, in het burgerlijk wetboek, de grondslag zijn van de rechtskundige economie van het huwelijkskontraat; dat alleen een uitdrukkelijke wettekst zulkdanige wijziging van het positief recht zou kunnen medebrengen;

Wat de fout betreft :

Overwegende dat, om de beweegredenen die de Rechtbank aanneemt, de eerste Rechter logischer wijze uit de bestanddeelen der zaak afgeleid heeft dat de litigieuze aanrijding door de onvoorzichtigheid van Elisabeth Pensaert veroorzaakt werd;

Wat het quantum der schade betreft :

Overwegende dat het bedrag der materiele schade voldoende gerechtvaardigd is door de bewijsstukken door geïntimeerde voorgebracht en ook niet ernstig kan betwist worden;

Overwegende dat het bedrag der morele schade billijk geschat werd op de som van 200 frank;

Om deze redenen, en de met deze niet-tegenstrijdige redenen van den eersten Rechter, de Rechtbank,

alle verdere en tegenstrijdige conclusies van de hand wijzende, vernietigt het bestreden vonnis in zoverre de eerste Rechter Goossens verantwoordelijk stelt voor het litigieus oneigenlijk misdrijf, en, doende hetgeen de eerste Rechter had behooren te doen,

Zegt den eisch, tegen voornoemden Goossens gericht, niet gegrond, verwerpt hem;

Bekrachtigt voor het overige het vonnis a quo; Veroordeelt Elisabeth Pensaert, echtgenootte van Goossens, tot de 4/5 en Gilen tot het overige 1/5 der kosten van beide instantien, in hun geheel begroot op de som van ...

43

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE BRUGGE (zetelende in Beroep)

3e Kamer. — 5 April 1939.

Voorziter : M. Kervyn.

Rechters : MM. de la Kethulle de Ryhove
en Vanden Bussche.

Substituut-procureur : M. Matthys.

Pleiters : Mrs Storms en Moulaert.

GEZINSVERGOEDINGEN. — HANDELSREIZIGERS. — TOEPASSELIJKHEID.

De wet op de gezinsvergoedingen is sinds het gewijzigde wetsbesluit van 30 Maart 1936, toepasselijk op de handelsvertegenwoordigers, of handelsreizigers door een vermoeden juris et de jure.

Voortaan vallen onder de toepassing der wet alle handelstusschenpersonen die niet door uiterlijke gegevens ongetwijfeld als makelaar aangewezen zijn, zoodat enkel buiten de wet vallen diegene die openlijk als onafhankelijk handelaar optreden, eigen handelskantoor en eigen handelsboekhouding hebben en als gelijke optreden tusschen kooplustige en verkopende handelaars.

O. M. t/ Morel en Ostendia.

Overwegende dat de verdachte door den eersten Rechter van de telastlegging werd ontslagen, omdat de genaamde Bovy bij hem niet als handelsvertegenwoordiger, of als handelsreiziger zou in dienst geweest zijn, doch wel als makelaar tegenover hem en de N. V. «Ostendia» zou opgetreden zijn;

Overwegende dat de wet op de gezinsvergoedingen, sinds het wijzigend wetsbesluit van 30 Maart 1936, op de handelsvertegenwoordigers of handelsreizigers toepasselijk is gemaakt door een vermoeden dat in de voordracht aan den Koning uitdrukkelijk als «juris et de jure» wordt bestempeld;

Dat de vraag echter blijft bestaan welke handelstusschenpersonen in deze wet door de woorden «Handelsreizigers» en vooral «handelsvertegenwoordigers» bedoeld worden;

Overwegende dat de term handelsreiziger, in het gewoon spraakgebruik zoowel als in de gevestigde jurisprudentie terminologie, die handelstusschenpersonen aanwijst die als echte bedienden van eene firma werkzaam zijn;

Dat de term handelsvertegenwoordiger echter noch in de gewone taal, noch in de rechtstaal, tot op heden eene vaste beteekenis had; dat hij gebruikt wordt voor tusschenpersonen die als makelaar, te betitelen zijn, en dus door eene mandaat overeenkomst aan hun opdrachtgever verbonden zijn, doch ook soms handelsagenten aanwijst die als bedienden dienen beschouwd; dat dit woord, in den gewonen omgang dan ook niets anders bedoelt aan te wijzen

dan eene hogere status en eene meerdere uiterlijk zelfstandigheid in het optreden van den bedoelden tusschenpersoon;

Overwegende dat uit deze voordracht aan den Koning blijkt dat de wetgever dezen term heeft gebruikt, en deze opsomming van beroepen onder wettelijk vermoeden heeft geplaatst, om het misbruik te voorkomen dat juist bestond in het speculeeren op de onmogelijkheid om door uiterlijke, duidelijke kenmerken den echten juridischen aard van deze tusschenpersonen en hun contracten vast te stellen;

Dat het dus duidelijk is dat de wetgever meer naar de uiterlijke kenmerken, dan naar de juridische natuur der contracten heeft willen zien, dat de wettelijke bedoeling, zoowel als het gekozen woord dat bewijzen;

Overwegende dat dan ook voortaan onder de toepassing der wet op de gezinsvergoeding, alle handelstusschenpersonen vallen die niet door uiterlijke gegevens ongetwijfeld als makelaars aangewezen zijn;

Dat alleen diegenen nog uit de wet gesloten zijn, die openlijk als onafhankelijke handelaars optreden, een eigen handelskantoor, een eigen handelsboekhouding hebben, en als gelijke optreden tusschen kooplustige en verkoopende handelaars;

Dat van al deze uiterlijke kenmerken, er geen enkel aanwezig is bij Bovy, dat hij eenvoudig met een stel koopwaren van de gedaagde vennootschap op reis gaat, hare klanten bezoekt, en nieuwe klanten voor haar zoekt te maken; dat hij, op maandelijksche staten, van haar commissieloon ontvangt;

Dat hij overigens regelmatig en voortdurend voor deze vennootschap reist, en dit nog slechts hoogstens voor een paar andere firmas doet;

Dat deze uiterlijke kenmerken eerder zouden doen gelooven dat hij een eenvoudig handelsreiziger is, die onder dienstverband optreedt, doch dat hij in ieder geval het uiterlijke van een volkomen onafhankelijk makelaar mist;

Dat het overigens zonder eenig belang is te weten, hoe hij zich zelf betitelde, daar de betiteling die de partijen aan zichzelf geven in geene mate bepalend is voor den aard hunner overeenkomsten noch voor den aard hunner betrekking;

Overwegende dat de betichting derhalve be-
wezen is;

Dat de tweede gedaagde burgerlijk aansprakelijk dient verklaard te worden, in hare hoedanigheid van werkgeefster van den eersten verdachte, voor de betaling der ten laste van laatstgenoemden, haren aangestelden, uit te spreken geldboete;

Voor wat betreft den eisch der Burgerlijke Partij :

Dat den eisch der Burgerlijke Partij globaal gesteld is, en door haar eenvoudig in een cijfer aangegeven, zonder dat een stuk van den bundel, of de mondelinge toelichting van hare besluiten aan de Rechtbank toelaat na te gaan of dit bedrag juist is;

Dat het in die omstandigheden aan de Rechtbank niet mogelijk is na te gaan of de geëischte bedragen met de verschuldigde overeenstemmen, en of al dan niet rekening werd gehouden met de bepalingen

van art. 48 sexies, en de verwijlintresten, die volgens art. 63, 8e lid, ambtshalve dienen toegepast;

Dat aldus het vonnis van den Eersten Rechter dient hervormd te worden;

Om deze redenen en gezien artikelen 38 van het Strafwetboek, art. 1 der wet van 27 December 1928, 43, 48 quinquies, 63 der wet van 4 Oogst 1930, gewijzigd door het K. B. van 30 Maart 1936; 162 en 176 van het wetboek van strafvordering, welke door den heer Voorzitter aangeduid zijn geworden;

De Rechtbank;

Aanvaardt het beroep, en er op beslissende, doet te niet het vonnis waartegen beroep, en opnieuw wijzende;

Verwijst Morel Georges, tot eene geldboete van 26 fr. en tot de kosten van beide aanleggen begroot op 86,28 fr.;

Verklaart de N. V. «Ostendia» burgerlijk aansprakelijk, in hare hoedanigheid van werkgeefster van Morel Georges, voor de betaling der ten laste van laatstgenoemden, haren aangestelde, uitgesproken geldboete.

44

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN (in handelszaken)

19 Mei 1939.

Voorzitter : M. L. Ulrix.

Rechters : MM. J. Thoné en Stas.

Pleiters : Mrs Driessen en Wouters.

FEITELIJKE VENNOOTSCHAP. — BESTAAN. —
BEWIJS DOOR DERDEN. — VERPLICHTINGEN
VAN STILLEN VENNOOT.

De overeenkomst waarbij een partij zich verbonden heeft een zekere som aan een andere partij voor te schieten voor een verkaanning is voor derden een «res inter alios acta» die door deze laatsten niet kan worden ingeroepen.

Een stille vennoot in een feitelijke vennootschap die niet is tusschen gekomen in de verplichtingen of het gewoon beheer der zaken van zijn werkenden vennoot, kan in ieder geval slechts gehouden zijn tegenover derden tot het beloop der door hem voorgeschoten sommen.

Hoeven t/ Van Lommel en Van Heuckelom.

Aangezien de eisch er toe strekt betaling te bekomen van een som van 2.451,15 fr. met de gerechtelijke intresten en de kosten, verschuldigd wegens levering van cement in 't jaar 1938;

Ten aanzien van verweerder Van Lommel :

Aangezien verweerder Van Lommel de schuld niet betwist en bekend dat de leveringen van cement door hem verbruikt werden te Vottem voor het uitvoeren van werken door hem aangenomen voor rekening van het Ministerie van Landsverdediging;

Dat de eisch tegen hem dus ontvankelijk en gegrond voorkomt;

Ten aanzien van verweerder Van Heuckelom :

Aangezien aanlegger beweert dat verweerder Van Heuckelom, samen met verweerder Van Lommel dient veroordeeld te worden tot betaling der verschuldigde som;

Dat hij zijne bewering steunt op het feit dat er tusschen beide verweerders een «feitelijke associatie» zou bestaan hebben voor het uitvoeren der werken te Vottem;

Overwegende dat aanlegger nochtans in gebreke blijft het bewijs te leveren van zulke associatie, die uitdrukkelijk door verweerder Van Heuckelom ontkend wordt;

Overwegende dat het overigens spruit uit de voorgebrachte stukken dat er enkel tusschen verweerders een overeenkomst gesloten werd, door dewelke verweerder Van Heuckelom zich verplichtte een som van 40.000 frank voor te schieten aan verweerder Van Lommel met het oog op bewuste werkzaamheden en dat verweerder Van Heuckelom reeds meer dan 40.000 frank heeft voorgesloten;

Overwegende dat zulke overeenkomst eene «res inter alios acta» daarstelt ten opzichte van aanlegger, die ze niet mag inroepen tegen verweerder Van Heuckelom;

Overwegende overigens dat, moest verweerder Van Heuckelom zelfs als een regelmatige én oprechte stille vennoot aanzien worden, hij dan nog niet zou kunnen gedwongen worden de aan aanlegger verschuldigde som te betalen; dat inderdaad een stille vennoot, die gelijk «in specie» verweerder Van Heuckelom, niet is tusschen gekomen in de verplichtingen of in het gewoon beheer der zaken van zijn werkenden vennoot, enkel tegenover derden kan gehouden zijn tot het beloop der door hem voorgesloten sommen (Zie : art. 21, 23 en 24 der wet op de vennootschappen);

Overwegende dat de eisch tegen verweerder Van Heuckelom als ongegrond voorkomt;

Om deze redenen :

De Rechtbank, zetelend in handelszaken, uitspraak doende in openbare zitting en in laatsten aanleg;

Zegt den eisch ontvankelijk doch ongegrond tegenover verweerder Van Heuckelom, stelt deze buiten zake en veroordeelt aanlegger tot de kosten der vervolging tegen hem;

Zegt den eisch ontvankelijk en gegrond tegenover verweerder Van Lommel;

Diensvolgens veroordeelt dezen laatste te betalen aan aanlegger de som van 2.451,15 fr., met de gerechtelijke intresten en tot de kosten berekend in somma op 175 fr., inbegrepen de kosten der registratie op de minuut, niet inbegrepen de kosten der tegenwoordige uitgifte;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad ondanks alle verhaal en zonder borgstelling.

45

VREDEGERECHT TE EKEREN

13 April 1939.

Vrederechter : M. Homer Aerts.

Pleiters : Mrs Bruneel en J. Timmermans.

WEDERZIJDSCHE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN DER ECHTGENOOTEN. — ART. 214b. — UITVOERING VAN BEKOMEN VONNIS.

De gevraagde machtiging om bij uitsluiting van den man een zekere som op zijn loon in ontvangst te nemen, geldt als uitvoering van het door de vrouw bekomen vonnis. (Art. 214b. B. W.).

M. t/ V.

Gezien het verzoekschrift, ons door aanlegster aangeboden door bemiddeling van haar raadsman voornoemd, strekkende tot machtiging om bij uitsluiting van verweerder, haar echtgenoot, bij de Firma «Les Bons Progrès» te Antwerpen, Lange Gasthuisstraat, 26, op zijn loon de som van 400 fr. per maand in ontvangst te nemen vanaf 1 October 1938 onder aftrek der reeds betaalde sommen;

Gezien het aangeteekend schrijven van onzen Griffier van 17 Maart laatst, waarbij partijen aangezocht werden om ter zitting van 23 Maart te verschijnen;

Gezien de inschrijving van tegenwoordige zaak op den rol onder nummer 5831;

Gehoord partijen in hunne gezegden en middelen; Aangezien verweerder de ontvankelijkheid van aanlegsters eisch niet betwist;

Aangezien bij vonnis van 20 Februari 1939, geveld door de 2e Kamer der Rechtbank van Eersten Aanleg te Antwerpen, verweerder veroordeeld werd om maandelijks aan zijne echtgenote een onderstandsgeld van 400 fr. te betalen vanaf 1 October 1938;

Aangezien gezegd vonnis uitvoerbaar is niet-teenstaande alle verhaal en zonder borg;

Aangezien volgens de door aanlegster voorgebrachte gegevens verweerder haar een bedrag van 1400 fr. verschuldigd is ten titel van achterstallig onderhoudsgeld;

Aangezien de door aanlegster aangevraagde machtiging in het huidige geval geldt als uitvoering van het door haar bekomen vonnis;

Aangezien er aanleiding bestaat haar te machtigen 500 fr. per maand op het loon van haar echtgenoot in ontvangst te nemen zijnde 400 fr. voor het loopend onderstandsgeld en 100 fr. voor den achterstel;

Om deze redenen :

Wij, Homer Aerts, Vrederechter van het kanton Ekeren, bijgestaan door Arthur Harrewijn, Griffier van dit rechtsgebied; alle andere tegenstrijdige besluiten van de hand wijzend en recht doende tegensprekelijk; verklaren aanlegsters eisch ontvankelijk en gegrond machtigen haar om bij uitsluiting van verweerder, haar echtgenoot, op dezes loon een bedrag van 500 fr. per maand in ontvangst te nemen bij de firma «Les Bons Progrès» te Ant-

werpen, Lange Gasthuisstraat, 26, vanaf den eerstvolgenden betaaldag tot vereffening van het achterstallig onderstandsgeld en vanaf dit oogenblik een bedrag van 400 fr. per maand, het alles met de gerechtelijke intresten;

Veroordeelen verweerder tot de kosten des geding, begroot tot heden op 14 frank;

Verklaren tegenwoordig vonnis uitvoerbaar niet-tegenstaande alle verhaal en zonder borg.

46

POLITIERECHTBANK TE TURNHOUT

8 Maart 1938.

Rechter : Mr H. Goemans.
Pleiter : Mter L. J. Jansen.

SOCIALE WETGEVING. — OUDERDOMSPENSIOENEN. — KARAKTER VAN WERKMAN OF BEDIENDE. — VASTSTELLING. — BEVOEGDHEID VAN OPZIENER VAN MINISTERIE.

Alleen het dienstcontract kan den aard van werkman of bediende vaststellen. Een opziener van het bevoegd Ministerie is niet bij machte door afzonderlijke en onverwachte vaststellingen de bestendigheid van het karakter der dienstovereenkomst ontegensprekelijk te bepalen.

Op. Min. t/ Vosters.

Beticht van op 29 October 1937 te Turnhout :

A) als werkgever sedert 1 Januari 1932 tot 29 October 1937 die bij art. 6 en 11, art. 47 par. 2 en art. 48 voorziene afhoudingen niet te hebben gedaan of verwaarloosd het bedrag ervan, samen met zijne bijdrage, in de bij het K. B. bepaalde voorwaarde, bij de verzekeringsinrichtingen en in het toelagenfonds te storten;

zich daarenboven te hooren verwijzen tot het storten van deze achterstallige som zijnde 6.235 fr. binnen een termijn door de Rechtbank te bepalen. Art. 56 der wet van 18 Juni 1930;

B) zich daarenboven te zien veroordeelen hoofdens inbreuk aan art. 57 derzelfde wet daar hij 75 overtredingen heeft begaan, art. 56, 57 en 61 der wet van 18 Juni 1930;

Aangezien de raadsman van betichte verklaart dat genaamde Van Bergen steeds als arbeider in de nijverheid van betichte dienstig was;

Dat genaamde Van Bergen als dusdanig pensioenskaarten ontving en nooit zijn verlangen uitdrukte tegenover de pensioenverplichtingen van betichte als bediende te willen doorgaan; dat hij nooit opmerkingen deed en desnoods voor de Werkrechtersraad geen geding inspande om bij betwisting, zijn karakter van bediende te doen vaststellen met de verplichtingen, voor de nijveraars er aan gehecht voor wat aangaat de pensioenen;

Dat het blijkt uit de verhandeling dat Van Bergen gesyndiceerd is als werkman;

Aangezien het dienstcontract alleen den aard van den werkman of bediende kan vaststellen;

Aangezien een opziener van het bevoegd Ministerie door afzonderlijk of onverwachte bestatigingen

niet bij machte is de bestendigheid van het karakter ontegensprekelijk te bepalen;

Aangezien het bewezen is dat betichte pensioenskaart betaalde voor zijn werkman Van Bergen en het Openbaar Ministerie niet bewijst dat Van Bergen bij betichte werkzaam was als bediende;

Om deze redenen :

Overeenkomstig artikel 159 van het Strafvorderingswetboek met naleving van artikels 2, 11, 12, 14, 31, 34, 35, 37, 41 det wet van 15 Juni 1935;

De Rechtbank,

Spreekt de betichte vrij en verzendt hem zonder kosten.

NEDERLANDSCHE RECHTSPRAAK

47

GERECHTSHOF TE ARNHEM

Vacantiekamer. — 19 September 1939.

Vice-President : M. Dr. Fockema Andreae.

Raden : MM. van der Grinten en Suringer.

INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT. — BEOORDEELING VAN BELGISCHE RECHTERLIJKE BESLISSING IN NEDERLAND. — KORTGEDING. — OPEISCHEND BESLAG.

De omvang van het gezag eener Belgische rechterlijke beslissing wordt in Nederland beoordeeld naar Nederlandsch recht.

De Belgische uitspraak in kortgeding, die een opeischend beslag opheft dat te Antwerpen, op een hoeveelheid in tanks opgeslagen Mexicaansche benzine was gelegd, beslist niet in het algemeen over het recht om een zodanig beslag te mogen leggen. Deze uitspraak heeft niet hetzelfde onderwerp als de vordering welke voor den Nederlandschen rechter is gebracht, tot opheffing van een nieuw opeischend beslag, dat op een deel dierzelfde hoeveelheid benzine in Nederland is gelegd. De regel «non bis in idem» kan dus tegen deze vordering niet worden ingeroepen. Op eischer, die in kortgeding de opheffing van het beslag vordert, rust de bewijslast van haar beter recht dan dat van den beslaglegger.

Voor de handhaving van het beslag kan worden volstaan met het recht daartoe aanmemelijk te maken, waarbij de wederzijds door partijen beweerde rechten tegenover elkander dienen te worden afgewogen.

Pétroservice t/ El Aguila en Propétrol Consommateurs de Produits Pétrolifères.

Gezien de stukken, waaronder de eerste grosse van een tusschen appellanten als eischeressen en geintimeerden als gedaagden door den President der Arrondissementsrechtbank te Arnhem in kortgeding op 13 Juni 1939 gewezen vonnis

Ten aanzien van de feiten :

Overwegende dat het Hof overneemt wat daarentrent voorkomt in genoemd vonnis, waarvan de beslissing luidt : Ontzeggen eischeressen hare vordering;

Veroordeelen haar in de proceskosten tot aan deze uitspraak aan de zijde van gedaagde begroot op f. 80.—.

Overwegende dat appellanten, voortaan ook wel te noemen respectievelijk Pétroservice en Pétrolest, van dat vonnis bij exploit d.d. 24 Juni 1939, mitsdien tijdig in hooger beroep zijn gekomen met dagvaarding van de tegenpartij voor dit Hof, en vervolgens bij schriftelijke conclusie haar hierna te bespreken grieven tegen dat vonnis hebben ontwikkeld, van welke conclusie de slotsom behelst dat het den Hove behage te vernietigen het vonnis waarvan beroep en opnieuw rechtdoende bij arrest, uitvoerbaar bij voorraad het ten processe bedoelde beslag te verklaren opgeheven, althans dit op te heffen met veroordeeling van geïntimeerde sub a in de kosten van beide instantiën;

Overwegende dat geïntimeerde sub a voortaan ook wel te noemen El Aguila bij conclusie van antwoord de grieven van appellanten heeft bestreden en de gegeven beslissing verdedigd met conclusie tot bevestiging van het vonnis a quo met veroordeeling der appellanten in de kosten der procedure in beroep;

Overwegende dat geïntimeerde sub b, voortaan ook wel te noemen Propétrol bij schriftelijke conclusie heeft geconcludeerd dat het den Hove behage te vernietigen het vonnis waarvan beroep en opnieuw rechtdoende bij arrest uitvoerbaar bij voorraad het ten processe bedoelde beslag te verklaren opgeheven althans dit op te heffen met veroordeeling van de geïntimeerde El Aguila in de kosten van beide instantiën;

Overwegende dat appellanten bij gelegenheid der mondelinge toelichting nog hebben medegedeeld onder overlegging van het betreffende exploit op 27 Juni 1939 ter 's Hofs terechtzitting van 19 Juli 1939 te hebben doen oproepen de N. V. Tankage & Transport S. A., gevestigd te Antwerpen om aldaar te verschijnen ter voldoening aan het bepaalde in art. 11 al. 3 van het op 28 Maart 1925 te Brussel tusschen Nederland en België gesloten verdrag;

Overwegende dat van het geding in eersten aanleg het navolgende wordt herhaald :

Appellanten hebben als eischeressen in kortgeding de eerste geïntimeerde gedagvaard en stellende dat de eerste appellante althans de tweede appellante eigenares is van de leiding benzine groot 574.975 K.G. van den tanklichter Königsberg, welke door de eerste geïntimeerde op 27 Mei 1939 in revindicatoir beslag is genomen, welk beslag onrechtmatig is gelegd, hebben gevorderd dat dit beslag worde verklaard opgeheven althans worde opgeheven met veroordeeling van El Aguila in de kosten van het geding

Blijkens het vonnis waarvan beroep hebben eischeressen ter terechtzitting van den President mede doen oproepen de thans tweede geïntimeerde Propétrol en een beroep gedaan op het gezag van een vonnis in kort geding gewezen door den Voorzitter der Rechtbank van eersten aanleg te Ant-

werpen op 21 Februari 1939 tusschen de tegenwoordige eerste appellante de geïntimeerde en de N. V. Tankage en Transport S. A., houdende opheffing van een revindicatoir beslag door El Aguila op diezelfde benzine gelegd, welke benzine toen was opgeslagen in de tanks van Tankage en Transport te Antwerpen, terwijl zoowel eischeressen als de gerequireerde Propétrol hebben verzocht dat de uitspraak van den President in Antwerpen hier te lande zal worden erkend;

Bij het vonnis waarvan beroep is na tegenspraak door El Aguila de vordering afgewezen in voege als hierboven is vermeld, in het kort uit overweging dat als tusschen partijen vaststaande kan worden aangenomen dat de in beslag genomen benzine kort na het Decreet tot onteigening in Mexico is geladen in het schip «Lundgren», dat een deel van die benzine het onderwerp is geweest van het beslag, daarop te Antwerpen gelegd, welk beslag, bij vonnis van den President aldaar is opgeheven, en dat de thans in de gemeente Ubbergen in de Königsberg in beslag genomen benzine wederom een deel van de te Antwerpen in beslag genomen benzine is; dat het beroep op die beslissing van den President te Antwerpen de eischeressen niet kan baten, omdat die beslissing niet kan worden losgemaakt van de redenen die hem tot de opheffing van het beslag leidden, te weten «dat het eigendomsrecht door El » Aguila ingeroepen als onzeker voorkomt, of ten- » minste als onvoldoende vaststaande om het toe- » gestane beslag te verrechtvaardigen», zoodat die beslissing een feitelijk karakter draagt, waarbij de beslissing afhankelijk was van de mate van bewijs die aan den President destijds was verstrekt, een beslissing die thans anders zou *kunnen* uitvallen zonder het gezag van het vonnis van den President te Antwerpen aan te tasten; dat wat de hoofzaak betreft, aanvankelijk als voldoende vaststaande mag worden aangenomen dat de benzine van de Lundgren afkomstig was van de voorraden door de gedaagde gewonnen en in opslag gehouden, waaruit volgt dat gedaagde recht heeft die als haar eigendom te beschouwen en op te vorderen, tenzij eischeressen aan de onteigening waarop zij zich beroepen een beter recht mochten ontleenen; dat mede vaststaat dat de rechtmatigheid en de rechtsgevolgen van de onteigening van de aanwezige benzine als zeer twijfelachtig moeten worden beschouwd, en reeds dadelijk na de onteigening zijn bestreden, en het ons aanvankelijk wel aannemelijk voorkomt dat de rechter in het bodemgeschil het recht van gedaagde op de inbeslaggenomen benzine zal erkennen, omdat daargelaten nog of de Mexicaansche onteigeningswet onteigening van roerend goed toelaat, de toegezegde schadevergoeding n.l. betaling na 10 jaar, niet als een volledige schadeloosstelling kan worden beschouwd, wat het karakter van onteigening van den maatregel van den Mexicaanschen President aantast; dat wat het belang van partijen betreft door den opslag der benzine, dat vermogensbestanddeel voor eischers niet verloren gaat, maar bij opheffing van het beslag voor gedaagde het verhaal op de benzine onmogelijk wordt;

Ten aanzien van het recht :

Overwegende dat appellanten als eerste grief tegen het beroepen vonnis hebben aangevoerd dat ten onrechte het beslag is gehandhaafd,

primair omdat een beslag op dezelfde goederen tusschen dezelfde partijen in België was opgeheven, en krachtens art. 11 van het verdrag tusschen Nederland en België d.d. 28 Maart 1925 betreffende de territoriale rechterlijke bevoegdheid enz. het gezag van dat Belgische vonnis in Nederland moet worden erkend,

subsidiair omdat algemeene rechtsbeginselen er zich tegen verzetten dat indien een zaak door een rechter in Nederland is beslist, diezelfde zaak ten tweeden male aan het oordeel van den Nederlandschen rechter wordt onderworpen, en, waar tengevolge van het Verdrag een uitspraak van een Belgischen rechter gelijke rechtskracht en gevolgen heeft als een uitspraak van een Nederlandschen rechter, de Arnhemsche President het « non bis in idem » ten deze had moeten toepassen,

meer subsidiair omdat, waar bij het vonnis van den Antwerpschen rechter in wezen het verzoek van El Aguila om ten deze revindicatoir beslag te mogen leggen is afgewezen, El Aguila aan die vrijwillig door haar ingeroepen beslissing is gebonden, en de Nederlandsche rechter dat vonnis niet vermag ter zijde te stellen;

Overwegende dat deze grief in al haar drie onderdeelen is ongegrond;

Overwegende dat toch wat het eerste onderdeel betreft, het gezag van het Antwerpsche vonnis dat volgens het genoemde Verdrag tusschen België en Nederland hier te lande moet worden erkend, zich naar luid van art. 1954 B.W. niet verder uitstrekt dan tot het onderwerp van het vonnis, in casu het in Antwerpen gelegd revindicatoir beslag, zoodat die beslissing van den Belgischen Rechter betreft een geheel ander onderwerp dan dat waaromtrent thans een beslissing wordt gevraagd, n.l. het onder het ressort van de Rechtbank te Arnhem gelegd revindicatoir beslag;

Overwegende dat appellanten nog hebben doen zeggen dat het gezag van het Belgische vonnis niets te maken heeft met art. 1954 B.W. en dat de eenige vraag is, wat het gezag is in België van een vonnis in référé, waarbij een beslag is opgeheven; dat deze zienswijze naar 's Hofs oordeel onjuist is daar door art. 11 van het Verdrag niet anders wordt bepaald dan dat het gezag van een Belgische rechterlijke beslissing in Nederland zal worden erkend, zoodat blijft gelden de plicht van den Nederlandschen rechter om den omvang van dat gezag in Nederland te beoordeelen naar Nederlandsch recht; dat ware het anders, ook naar Belgisch recht geen meerder gezag aan het Antwerpsche vonnis ware toe te kennen, dan als boven overwogen naar Nederlandsch recht is aan te nemen;

Overwegende dat waar derhalve het gezag van het geproduceerde vonnis van den Antwerpschen rechter aan de handhaving van het onderhavige beslag niet in den weg staat, onbesproken kan blijven het tusschen partijen bestaande geschilpunt of

het beroep op dat gezag door appellante al dan niet op formeel juiste wijze is gedaan;

Overwegende dat de subsidiair voor de grief aangevoerde grond is te verwerpen om de eenvoudige reden dat in casu niet dezelfde zaak aan de beslissing van den rechter is onderworpen als in Antwerpen, immers een geheel ander revindicatoir beslag;

Overwegende dat de meer subsidiair aangevoerde grond evenzeer onjuist is; dat appellanten ten onrechte van oordeel zijn dat het wezen van het Antwerpsche vonnis is een afwijzing van het recht om beslag te mogen leggen; dat reeds de aard van het kortgeding het onmogelijk maakt om een dergelijke beslissing, welke immers niet een voorloopige zou zijn, maar dengene die beweert eigenaar te zijn definitief ongeacht de daartoe door hem aan te voeren gronden zijn recht om revindicatoir beslag te leggen zou ontnemen, in kortgeding te geven, doch dit ook niet de inhoud en strekking is van het Antwerpsche vonnis, dat slechts uit overweging, « dat het eigendomsrecht van El Aguila onvoldoende vaststaat om het beslag te verrechtvaardigen » en « in den huidige staat der zaak El Aguila niet » gerechtigd was zich steunende op het door haar » voorgevende eigendomsrecht, het opeischend beslag weskwestie aan te vragen, vooral, daar niet » tegenstaande den haar vergund tijd zij het nog » niet gepast geoordeeld heeft ten gronde voor de » bevoegde Belgische rechtsmacht een geding strekkende tot het bekrachtigen harer beweerde eigendomsrechten aanhangig te maken, » zegt dat de gegeven toelating tot het beslag ingetrokken is, doch niets inhoudt omtrent het recht van El Aguila om beslag te leggen in het algemeen;

dat derhalve de gebondenheid van El Aguila aan het Antwerpsche vonnis niet verder gaat dan het destijds in Antwerpen gelegd beslag, en daarin niet de minste belemmering is gelegen voor El Aguila om opnieuw revindicatoir beslag te leggen, en voor den Nederlandschen rechter om zulk beslag zelfstandig te beoordeelen en indien hem daartoe termen voorkomen, te handhaven;

Overwegende dat thans de tweede grief, welke is opgeworpen voor het geval de eerste grief mocht worden ongegrond verklaard is te behandelen, en welke hierop neerkomt dat ten onrechte niet is aangenomen dat de 1e appellante, als regelmatige houdster van het cognossement, over de in de Königsberg ingeladen hoeveelheid benzine, door den kapitein van het schip afgegeven, eigenares is van de in beslag genomen benzine, terwijl onjuist zijn de beide door El Aguila voor haar eigendom aangevoerde gronden, te weten :

a) dat die benzine als reeds vóór het onteigeningsoordeel van den President van Mexico d.d. 18 Maart 1938 geraffineerd uit ruwe olie afkomstig van door haar van den Mexicaanschen Staat verkregen concessies, niet onder die onteigening valt;

b) in elk geval de plaats gehad hebbende onteigening in Mexico een confiscatie zoude zijn zonder vooraf betaalde of althans behoorlijk verzekerde schadeloosstelling en de Nederlandsche rechter met zulk een onteigening in Mexico geen rekening zou

mogen houden omdat naar Nederlandsche opvatting zulk een onteigening niet behoorlijk en geoorloofd zou zijn;

Overwegende dat daargelaten dat de appellanten als eischeressen in kortgeding formeel de bewijslast rust van haar beter recht dan dat van den beslaglegger, practisch de Rechter in kortgeding zal hebben te beslissen of het recht van dengene die het beslag heeft gelegd hem aanvankelijk voldoende gegrond en gestaafd voorkomt om het gelegde beslag te handhaven; dat daarom onjuist is de opmerking van appellanten dat aan den President zulke bewijzen moeten worden voorgelegd die aannemelijk maken dat het bewijs der gestelde feiten in het bodemgeschil geleverd zal kunnen worden, daar de daartoe noodige bewijzen eerst in de hoofdzaak behoeven te worden bijgebracht, terwijl om dezelfde reden in het algemeen evenzeer onjuist is de zienswijze van appellanten dat het gelegde beslag zou dienen te worden opgeheven als twijfel bestaat of de beslaglegger in het bodemgeschil zijn eigendom zal kunnen bewijzen, daar voor de handhaving van het beslag zooals gezegd, kan worden volstaan met het recht daartoe aannemelijk te maken, waarbij uit den aard der zaak de wederzijds door partijen beweerde rechten tegenover elkaar dienen te worden afgewogen;

Overwegende nu dat enerzijds ten processe vaststaat dat eerste appellante is houdster van de voor het cognossement in de plaats gekomen deel over de inbeslaggenomen thans opgeslagen benzine, doch anderzijds dat die benzine welke een gedeelte uitmaakt van de tusschen 23 en 27 Juni 1938 te Minatitlan en Nanchital door de Lundgren ingeladen 100.000 barrellen, is afkomstig uit de tanks in Mexico welke vóór het onteigenings-decreet d.d. 19 Maart 1938 aan El Aguila toebehoorden waarin zij de, uit de uit haar concessie gewonnen olie geraffineerde benzine in opslag hield;

Overwegende dat El Aguila beweert dat die benzine reeds op 18 Maart 1938 geraffineerd in haar tanks aanwezig was en niet mede onteigend is bij het decreet van 19 Maart 1938, welke beide feiten door appellanten worden ontkend, terwijl appellanten mede ontkennen dat alle benzine welke op dien datum voor El Aguila in haar tanks in voorraad gehouden werd, haar uitsluitend eigendom was daar een deel dier benzine, als afkomstig van olie door den Staat Mexico gewonnen, aan den Staat toebehoorde;

Overwegende dat deze laatste bewering echter dadelijk wordt ter zijde gesteld door de onweersproken mededeeling van El Aguila dat wel is waar een klein deel der in haar tanks op 18 Maart 1938 aanwezige benzine was geraffineerd uit door den Staat Mexico op den Isthmus van Tehuantepec gewonnen olie, maar zij die olie van dien Staat had gekocht, onder verplichting daarvoor elders nabij Tampico, derivaten aan de Regeering te leveren, zoodat ook de uit de regeeringsolie geraffineerde in haar tanks aanwezige benzine haar eigendom was;

Overwegende dat voorts ten onrechte door appellanten ontkend wordt dat de op 18 Maart 1938 aan-

wezige voorraden benzine zouden onteigend zijn, daar blijkens art. 1 van het in afschrift in Nederlandsche vertaling geproduceerde onteigenings-decreet d.d. 19 Maart 1938 onteigend worden verklaard de machineriën, installaties, gebouwen, olieleidingen, raffinaderijen, voorraadtanks, verbindingswegen, tankwagens, distributie-stations, vaartuigen en alle andere roerende en onroerende goederen, eigendom van de Compania Mexicana de Petroleo «El Aguila» S. A. e. a., voor zoover deze naar het oordeel van het Ministerie van Nationale Economie noodig zijn voor de opsporing, winning, geleiding, opslag, raffinering en distributie van de producten der petroleumindustrie, waaronder de aanwezige bezinevoorraden niet zijn genoemd noch begrepen;

Overwegende dat El Aguila met behulp van een door de tegenpartij geproduceerd telegram d.d. 17 Maart 1938 heeft aannemelijk gemaakt dat op 18 Maart 1938 inderdaad 197.000 barrellen benzine in haar tanks in Mexico in voorraad waren, wat door appellanten wel is waar is ontkend, maar die ontkentenis niet voldoende gemotiveerd is daar zij slechts aanvoeren dat zij niet weten hoeveel er wel was, vermoedelijk slechts 31.000, hoogstens 137.000 barrellen, zoodat de door El Aguila gestelde voorraad als niet voldoende weersproken voorloopig als genoegzaam gestaafd mag worden aangemerkt;

Overwegende dat voorts door El Aguila onweersproken is gesteld dat de lading der Lundgren voor 50 t.h. het octaangetal 62 en voor de ander 50 t.h. het octaangetal 59 had, welke octaangetallen slechts zijn te verkrijgen door toevoeging aan door eenvoudige distillatie uit ruwe olie verkregen benzine, welke het octaangetal 55 heeft, van gekraakte benzine dat het kraken moet geschieden in een Dubbs Cracking Unit, waarvan aan El Aguila een licentie was verleend, maar niet aan de Mexicaansche Regeering noch aan haar Organisatie de Petromex;

Overwegende dat appellanten wel is waar aanvoeren dat desniettemin toch door Mexico gekraakt is na 18 Maart 1938, doch het Hof ondanks geproduceerde betreffende verklaringen uit Mexico van den Hove niet nader bekende personen niet een dergelijke rechtsschending door den Mexicaanschen Staat kan aannemen, en derhalve op grond van de onweersproken octaangetallen der inbeslaggenomen benzine als zijn voorloopig oordeel aanneemt dat die benzine reeds op 18 Maart 1938 in de tanks van El Aguila in Mexico aanwezig was en in verband met het hierboven meer overwogene haar eigendom;

Overwegende dat waar aan appellanten bekend was dat de door eerste appellante vervoerde benzine afkomstig was uit Mexico, en althans grootendeels geraffineerd uit concessie van El Aguila gewonnen olie, en zij niet hebben ontkend dat het haar bij de verkrijging daarvan bekend was dat door El Aguila de rechtmatigheid van de onteigening van haar bedrijf en de inbezitneming van haar benzine ten ernstigste werd betwist, zij tegenover den hier voorloopig aangenomen eigendom van El Aguila zich niet met vrucht kunnen beroepen op verkrijging ter goeder trouw;

Overwegende dat nu reeds op dezen hierboven sub a vermelden grond El Aguila haar eigendomsrecht op de in revendicatoire beslag genomen benzine heeft aannemelijk gemaakt, en reeds op dien grond de grief is te verwerpen, de subsidiair sub b aangevoerde grond, waarbij El Aguila heeft gesteld dat ook de niet gewonnen olie welke ten tijde van het onteigeningsdecreet nog in den grond zat, tijdens den duur der concessie het uitsluitend eigendom was van den concessionaris, niet meer behoeft te worden onderzocht;

Overwegende dat de grieven ongegrond bevonden zijnde, het vonnis waarvan beroep, als houdende een juiste beslissing, zij het met aanvulling en wijziging van gronden als voormeld behoort te worden bekrachtigd;

Rechtdoende in naam der Koningin, in hooger beroep;

Bekrachtigt het vonnis waarvan beroep;

Veroordeelt appellanten in de kosten van het geding in hooger beroep, gemaakt en de te maken door partij El Aguila, en tot aan de uitspraak van dit arrest aan die zijde begroot op 16 f. (zestien gulden) aan verschotten en 300 f. (drie honderd gulden) aan salaris.

BIBLIOGRAPHIE

R. VANDEPUTTE. — De vervallenverklaring in de verzekering te land. — Uitgave: N. V. Standaard Boekhandel, Antwerpen, 1939, blz. 47; prijs 9 Fr.

In deze studie werd door Prof. Vandeputte het interessante vraagstuk der clausulen van «vervallenverklaring», waarvan in de verzekeringscontracten bij ons een ruim gebruik is gemaakt, aangesneden. De Belgische wet op de verzekeringen van 11 Juni 1874 werd in een bloeiperiode van economisch en juridisch liberalisme afgekondigd, en liet aan de contracteerende partijen de grootste vrijheid om hun wederzijdsche rechten en verplichtingen zelfstandig te bepalen. Slechts voor het geval dat de verzekeraar en de verzekerde niets hadden bedongen, werden door den wetgever aanvullende beschikkingen ingevoerd. De sancties, waarmede sommige handelingen van den verzekeringnemer worden beteugeld zijn deze uit het gewoon verbintenissenrecht; de «vervallenverklaring» wordt in deze wet met geen enkel woord vernoemd.

In de verschillende verzekeringspolissen daarentegen zijn talrijke clausulen van «vervallenverklaring» opgenomen; daar zij zonder verdere toelichting of verklaring werden ingelascht zijn zij dikwijls oorzaak van groote moeilijkheden. De rechtspraak, die in deze gevallen dikwijls heeft moeten beslissen, heeft dit telkens gedaan, zonder het begrip van de «vervallenverklaring» te hebben verduidelijkt. Ook in de Belgische rechtsleer werd dit probleem tot hertoe niet onderzocht. Begerem en De Baets hebben hieraan geen aandacht besteed, terwijl van Beckhout, ofschoon hij verschillende gevallen in zijn handboek bespreekt, over het eigenlijk begrip van de vervallenverklaring niets zegt. In Frankrijk werd het vraagstuk, vooral na de nieuwe verzekeringswet van 13 Juli 1930, grondiger onderzocht.

In zake «vervallenverklaring» bestaat in België nog steeds de vrijheid van partijen, zoodat de omschrijving van dit begrip onvermijdelijk van de interpretatie der

overeenkomst zal afhangen. De bedoeling der partijen, bij het opstellen van een dergelijke sanctie, is dus bepalend voor de verduidelijking van het begrip.

Hiervan uitgaande onderzoekt Prof. Vandeputte verschillende rechtstoestanden, en onderscheidt dan twee soorten «vervallenverklaring». Na hierover uitgeweid te hebben vergeleekt hij de «vervallenverklaring» met andere rechtsinstellingen; de «vervallenverklaring» is geenszins identiek met de verbreking of de opzegging van de verzekering, noch met de ontbinding der overeenkomst, de nietigverklaring of het straffebeding, noch met de niet-verzekering of de schorsing van de verzekering wegens niet-betaling van de premie. De «vervallenverklaring» behoort tot het specifiek gebied van het verzekeringsrecht; het Burgerlijk Wetboek kent deze rechtsinstelling niet.

Na de gebruikelijke clausulen van «vervallenverklaring» in de levens-, personen-, brandverzekering, verzekering tegen burgerlijke verantwoordelijkheid enz. te hebben besproken, volgt een bondig overzicht van de buitenlandsche wetgeving op dit gebied; Duitschland, Zwitserland, Zweden, Tsjecho-Slovakië, Frankrijk, Engeland en de Vereenigde Staten kwamen hiervoor in aanmerking.

De zedelijke beoordeeling van de clausulen van «vervallenverklaring» is delicaat, omdat met verschillende, vaak tegenstrijdige belangen en met allerlei factoren moet rekening gehouden worden. De beschouwingen, die Mr. Vandeputte hierover geeft, zijn gematigd en gegrond. Hierbij aanknopen formuleert hij, als besluit van zijn studie, een aantal praktische voorstellen, betreffende de «vervallenverklaring», die hij in de wetgeving zou willen zien opgenomen worden.

Bij een herziening van de wetgeving over het verzekeringswezen, die ongetwijfeld noodzakelijk is, zal met deze bijdrage en beschouwingen van Prof. Vandeputte moeten rekening gehouden worden.

Edgar Boonen.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Een afvaardiging van het Bureau van het Verbond, bestaande uit Mr Henry Van Leynseele, voorzitter, Mr Paul Struye, algemeen-secretaris, Mr Felix Landrien, algemeen schatbewaarder, is op Vrijdag, 20 October door den Heer Soudan, Minister van Justitie, ontvangen geweest.

De wenschen van het Verbond aangaande de stichting eener lijfrentkas, de inrichting van tuchtraden van beroep, de tusschenkomst der pleitbezorgers in de burgerlijke processen en het vraagstuk der zaakwaarnemers werden den Heer Minister voorgelegd.

De afgevaardigden werden door den Heer Soudan op de beste wijze onthaald. De Heer Minister gaf de verzekering dat de wenschen van het Verbond op grondige en welwillende wijze door hem zouden worden onderzocht.

VLAAMSCHER CONFERENTIE DER BALIE VAN ANTWERPEN

Vergadering van Vrijdag 20 October 1939

Ondanks de tijdsomstandigheden en hoewel een aantal jonge Confraters onder de wapens geroepen zijn, zoodat vele trouwe leden in de onmogelijkheid verkeerden de vergaderingen hunner Conferentie bij te wonen,

gaat het Bestuur der Conferentie voort met het houden der veertiendaagsche vergaderingen. En dit met sukses.

Ditmaal kwam Mr. Jan Brans aan de beurt. Hij hield eene spreekbeurt over: «Beschouwingen over Oorlog en Vrede».

Mr. J. Brans heeft dit onderwerp tot een heele studie uitgewerkt, en zich hoofdzakelijk laten leiden door de onaanvechtbare gegevens der geschiedenis.

Aan de hand van historisch en politiek materiaal, verdedigt spreker volgende stellingen:

De oorlog stelt op het wereldtooneel slechts één type: de soldaat. Deze is de eeuwen door en in alle staten, beschaafde of onbeschaafde, onveranderd dezelfde gebleven. Alleen is hij misschien wat minder moedig dan in vroegere tijden, want heel de ontwikkeling der krijgskunde is erop berekend wapenen te voorschijn te brengen, waarmee de vijand kan getroffen worden op steeds grootere afstanden en zonder hem zelfs te zien.

Rond en om ideeën oorlog voeren is dwaas, irreal en vooral ondoelmatig, daar de ideeën internationaal gemeen goed zijn en niet door wapengeweld in hare werking worden gehinderd. De geschiedenis kent geen ideologische oorlogen. Wel zijn er botsingen geweest met een ideologischen inslag, maar ook deze botsingen blijken niet meer te zijn dan episoden uit een groter machtsstrijd.

Geen enkele staat is zóó vlekkeloos dat God hem met de handhaving der internationale moraal zou kunnen belasten. Moesten er echter staten zijn met een zóó groote dosis eigenwaan, dat zij zich daartoe roepen achten, dan zouden zij hunne «goddelijke» zending ook met aardsche redenen moeten rechtvaardigen. En waar zouden zij die redenen vinden? In de bewering dat hun regime beter is? Niet de oorlog, maar alleen de welvaart van den staat zal daarin het overtuigend bewijs kunnen leveren.

De vrede is een goed dat niet behoort tot het wezen van den mensch. Hij is een goed, dat de mensch moet veroveren, niet door droomerijen en verlangen, maar door denken en daden. Daaruit volgt, dat de extremistische pacifisten even gevaarlijk zijn als de bellicisten, want zij zien de werkelijkheid niet, willen haar niet zien, en verwaarloosen dan ook haar te bestrijden. Zij leggen over de oorlogswonde een plaaster van hartstochtelijke illusies, zonder eerst die wonde zorgvuldig te ontsmetten.

De vrede is een bereikbaar goed. Het pessimisme van O. Sprengler en zijn geestesgenooten die de wetmatigheid van den kringloop vrede-oorlog-restauratie-nieuwe vrede onvermijdelijk achten, berust op eene verwarring tusschen den strijd die inherent is aan alles wat leeft, en den oorlog, die de meest onmenselijke, primitieve vorm van strijd is.

De vrede is een bereikbaar goed, maar, wanneer men deze vaststelling pragmatisch onderzoekt, is men geneigd om haar alle andere dan louter spekulatieve waarde te ontkennen. Dit geldt voorzeker meer voor Europa dan voor de andere werelddelen.

Spreker onderzoekt dan de verhouding van Europa t. o. v. de andere werelddelen, en besluit, dat Europa in de wereld, op alle gebieden, steeds eene leidende rol heeft gespeeld en nog te spelen heeft. Hij is echter van meening, dat Europa uit zijn leidende positie wordt verdrongen, eensdeels door innerlijke verdeeldheid.

De internationale politiek na 1918 was slechts schijnbaar eene vredespolitiek. In feite was zij uitsluitend gericht op eene duurzame onderwerping en verzwakking van de overwonnen staten, en op het behoud der met wapengeweld verworven voordeelen van de overwinnende staten. De Volkenbond was in de handen

dezer laatsten een wapen, gericht tegen iederen staat, die zou trachten eenige wijziging te brengen ten voordeele van de verliezende partijen.

De oorlog, zegt spreker, werd na 1918, in andere vormen en met andere middelen, voortgezet. Op de conferentie van Munchen, bleek het voorgoed, dat aan deze valsche «vredespolitiek» een einde moest worden gemaakt, wilde men de laatste kansen verlengen, niet van den vrede (want deze was er na 1918 niet gekomen), maar van den op de zwakheid der tegenstrevers gevestigden wapenstilstand. De les van Munchen werd door de belanghebbenden echter niet geïnterpreteerd ten voordeele van eene gezonde, doordrijvende vredespolitiek, maar ten voordeele eener ongezonde, doordrijvende bewapenings- en oorlogspolitiek. Europa gleed verder af langs de helling, waarop het zich in 1918 onbezorgd had neergezet.

Het spel van de verschuiving der verantwoordelijkheden naar de eene of andere zijde, gaat niet op, besluit spreker. Men kan dit spel spelen in de maanden die onmiddellijk den oorlog voorafgaan. Maar, wie zich op een ruimer plan stelt, erkent dat er een kollektieve Europeesche verantwoordelijkheid bestaat voor de gebeurtenissen van vandaag. Alleen uit de erkenning en de bewustheid dier kollektieve verantwoordelijkheid, kan de kollektieve Europeesche geest groeien, welke voor de toekomst ernstige en oprechte vredespogingen moet vruchtbaar maken.

Ziedaar, beknopt samengevat, de belangrijkste stellingen dezer lezing, welke gedurende ruim een uur duurde.

Mr Brans werd door den voorzitter en de vergadering van harte bedankt voor zijn merkwaardige uiteenzetting.

RAAD DER ORDE DER BALIE VAN LEUVEN

De Tuchtraad der Balie van Leuven werd voor het jaar 1939-1940 als volgt samengesteld:

Stafhouder: Mr Jan Huyberechts.

Leden: Mrs Pierre Dekeyser, Louis Tielemans, August Tant, Paul Anciaux, Maurice Schot, Fernand Van Ryckel, Jan Kestens, Louis Bosmans, deze laatste secretaris.

TIJDSCHRIFTEN

TIJDSCHRIFT VOOR NOTARISSEN. — Nr 10. — October 1939. — J. Evers: De nieuwe fiscale maatregelen en het notarisambt. I. Schenkingen. — Enkele beschouwingen.

NEDERLANDSCH JURISTENBLAD. — Nr 31. — 23 September 1939. — Prof. Mr Dr S. van Brakel: Verboden loonvormen. — Jhr. Mr R. W. J. den Tex: Het «Redelijk Bestaan».

Nr 32. — 30 September 1939. — Prof. Mr Dr S. van Brakel: Een definitie van arbeidsloon.

Nr 33. — 7 October 1939. — Prof. Mr Dr G. van den Bergh: Artikel 7 Grondwet en de lagere wetgever.

Nr 34. — 14 October 1939. — Mr A. J. Marx: Aansprakelijkheid voor bedrijfsorganisatiefouten. — Mr A. Vreeken: Arbitrage en pachtwet.

Nr 35. — 21 October 1939. — Mr G. J. van Brakel: De rechtsgevolgen van pachtovereenkomsten, voor een bepaalden tijdsduur aangegaan. Mr C. L. K. van Gorcum: Alimentatiekwesties in zaken van echtscheiding en scheiding van tafel en bed.

JOURNAL DES TRIBUNAUX. — Nr 3586. — 15 October 1939. — La Belgique et la neutralité.

Nr 3587. — 22 October 1939. De la zone contiguë.